

Sygnatura akt X Ga 4/14

POSTANOWIENIE

P., dnia 20 marca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu X Wydział Gospodarczy Odwoławczy

w następującym składzie:

Przewodniczący SSO Ryszard Trzebny

Sędziowie SSO Wanda Migdał

del. SSR Przemysław Nowacki

P..sekr.sąd. Mirosława Klimowicz

po rozpoznaniu w dniu 20 marca 2014 r., w P.

na rozprawie

sprawy z wniosku (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w J.

przy uczestnictwie (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w N. w upadłości układowej

o zobowiązanie zarządu do udostępnienia ksiąg i dokumentów spółki

na skutek apelacji uczestnika postępowania

od postanowienia Sądu Rejonowego Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z dnia 25 października 2013 r. sygn. akt PO. IX Ns-Rej.KRS (...)

1. oddała apelację,

2. kosztami postępowania w instancji odwoławczej obciąża uczestnika postępowania i z tego tytułu zasądza od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawcy kwotę 60 zł.

SSO Wanda Migdał SSO Ryszard Trzebny SSR Przemysław Nowacki

UZASADNIENIE

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością wnosil o zobowiązanie zarządu (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością do udostępnienia wnioskodawcy ksiąg i dokumentów spółki za rok 2011 i 2012.

Wnioskodawca wskazał, iż jest współnikiem (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością oraz, że pismem z dnia 04 lutego 2013 roku zwrócił się do zarządu (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością o umożliwienie przeprowadzenia kontroli i udostępnienie do wglądu ksiąg i dokumentów za rok 2011 i 2012. Na żądanie zarządu (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością wnioskodawca w piśmie z dnia 19 lutego 2013 roku sprecyzował, iż wnosi o udostępnienie:

- sprawozdania finansowego za rok obrotowy 2011, zeznania o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) CIT-8 za rok obrotowy 2011,

- ksiąg rachunkowych, dowodów księgowych oraz pozostałych dokumentów będących podstawą sporządzenia sprawozdania finansowego oraz zeznania CIT-8 za rok obrotowy 2011,

- ksiąg rachunkowych oraz dowodów księgowych za rok obrotowy 2012.

Pismem z dnia 19 lutego 2013 roku uczestnik postępowania odmówił wnioskodawcy udostępnienia żądanych dokumentów "z uwagi na fakt prowadzenia przez spółkę (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością działalności konkurencyjnej w stosunku do (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością oraz z uwagi na toczące się postępowanie egzekucyjne prowadzone przez (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością wobec (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością". W tym samym dniu wnioskodawca zwrócił się do uczestnika postępowania z żądaniem rozstrzygnięcia przez zgromadzenie wspólników zasadności decyzji zarządu w przedmiocie odmowy udostępnienia dokumentów spółki. W terminie jednego miesiąca od przedstawienia żądania uchwała zgromadzenia wspólników w tym przedmiocie nie została podjęta.

W piśmie z dnia 27 kwietnia 2013 roku uczestnik postępowania wnosił o oddalenie wniosku podnosząc, że aktualnie toczą się procesy sądowe z powództwa (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością przeciwko (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością o zapłatę oraz o rozwiązanie spółki, a także proces o wyłączenie ze spółki wspólników (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością oraz P. K.. Z wniosku (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością toczy się ponadto postępowanie egzekucyjne przeciwko (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Dlatego też w ocenie uczestnika postępowania rzeczywistym powodem, dla którego wnioskodawca domaga się udostępnienia mu ksiąg i dokumentów jest uzyskanie informacji umożliwiających rozszerzenie egzekucji przeciwko spółce.

Jako przejaw nielojalności wobec spółki uczestnik postępowania wskazał "posłużenie się przeciwko Spółce wekslem in blanco wystawionym jako zabezpieczenie roszczeń osoby trzeciej (P. M.), wyrządzenie szkody przez utratę 148 wartościowych automatów, oraz co wymaga ponownego przywołania: dążenia do unicestwienia Spółki". Uczestnik postępowania podniósł również, że (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością prowadzi działalność konkurencyjną wobec (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Uczestnik postępowania wnosił ponadto o zawieszenie postępowania do czasu wydania opinii przez biegłego rewidenta wyznaczonego w sprawie sygn. akt PO.VIII.Ns-Rej.KRS (...).

W piśmie z dnia 10 czerwca 2013 roku wnioskodawca podnosił, że celem kontroli i w związku z tym wniosek o udostępnienie ksiąg i dokumentów spółki miało być zbadanie prawidłowości i rzetelności działań organów (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością oraz przyczyn wielomilionowego ujemnego wyniku finansowego spółki za kolejny rok z rzędu. Ponadto wnioskodawca wskazał, że działalność w sektorze gier na automatach niskich wygranych prowadzi zarówno spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (...) jak i (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, a także inni wspólnicy, tj. (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością oraz (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.

Postanowieniem z dnia 22 lipca 2013 roku referendarz sądowy zobowiązał zarząd spółki (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w N. do udostępnienia do wglądu ksiąg i dokumentów finansowych spółki za rok 2011 i 2012 wspólnikowi (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w J. oraz zasądził od uczestnika postępowania (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w N. na rzecz wnioskodawcy – (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w J. kwotę 420,00 zł (czterysta dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Skargę na powyższe postanowienie złożył uczestnik postępowania, który podtrzymał swoje stanowisko wyrażone w piśmie z dnia 24 kwietnia 2013 roku oraz wniósł o zawieszenie postępowania do czasu zakończenia postępowania toczącego się przed Sądem Okręgowym w Poznaniu w sprawie IX GC 145/13 o wyłączenie ze spółki (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością wspólnika (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.

Zgodnie z art. 39822 § 2 i § 3 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc w zw. z art. 7 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym w razie wniesienia skargi orzeczenie referendarza sądowego traci moc, a sprawę rozpoznaje sąd rejonowy jako sąd pierwszej instancji.

Postanowieniem z dnia 25 października 2013 roku Sąd Rejonowy Poznań - Nowe Miasto i Wilda w. P. zobowiązał zarząd (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością do udostępnienia do wglądu ksiąg i dokumentów finansowych spółki za rok 2011 i 2012 wspólnikowi (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością oraz zasądził od uczestnika postępowania (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w N. na rzecz wnioskodawcy – (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w J. kwotę 420,00 zł (czterysta dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania

W uzasadnieniu wskazano, iż art. 212 ksh przewiduje, iż każdemu wspólnikowi przysługuje prawo indywidualnej kontroli w spółce, o ile nie zostało ono wyłączone w umowie. Prawo to polega na możliwości zapoznania się przez wspólnika w każdym czasie z księgami i dokumentami spółki i uzyskania wyjaśnień od zarządu.

Zarząd może odmówić wspólnikowi wyjaśnień oraz dostępu do ksiąg wyłącznie w sytuacji, gdy istnieje uzasadniona obawa, że wspólnik wykorzysta je w celach sprzecznych z interesem spółki i przez to wyrządzi spółce znaczną szkodę. W takim przypadku, wspólnik może zwrócić się o rozstrzygnięcie sprawy uchwałą zgromadzenia wspólników. Zgodnie z art. 212 § 4 ksh uchwała w przedmiocie udzielenia wspólnikowi wyjaśnień oraz wglądu do dokumentów spółki powinna być podjęta w terminie miesiąca od dnia zgłoszenia żądania. W przypadku podjęcia niekorzystnej dla wspólnika uchwały albo w przypadku, gdy uchwała taka nie została w ogóle podjęta, wspólnik może wystąpić, w terminie 7 dni od dnia podjęcia uchwały lub upływu terminu do jej podjęcia, do sądu rejestrowego o zobowiązanie zarządu do udostępnienia do wglądu dokumentów i ksiąg spółki.

Postępowanie z wniosku wspólnika o zobowiązanie zarządu do udostępnienia do wglądu ksiąg i dokumentów spółki toczy się w trybie nieprocesowym przed sądem rejestrowym. Zgodnie z art. 514 §1 kpc rozprawa odbywa się w wypadkach wskazanych w ustawie. W innych wypadkach wyznaczenie rozprawy zależy od uznania sądu. Mimo nie wyznaczenia rozprawy, sąd przed rozstrzygnięciem sprawy może wysłuchać uczestników na posiedzeniu sądowym lub zażądać od nich oświadczeń na piśmie. Przepis ten wskazuje, że zasadą postępowania nieprocesowego jest odbywanie posiedzeń niejawnych, a rozprawę wyznacza się tylko w przypadkach wskazanych w ustawie. Natomiast jeżeli przepis ustawy nie nakłada na sąd obowiązku przeprowadzenia rozprawy, jej wyznaczenie zależy od decyzji sądu. Wysłuchanie uczestników odbywa się także z inicjatywy sądu, a jego brak nie pozbawia uczestników prawa do zajęcia stanowiska w pismach procesowych.

Sąd Rejonowy oddalił zgłoszone przez uczestnika postępowania wnioski dowodowe. Wniosek o przesłuchanie stron należało oddalić, albowiem w tezie dowodowej nie zostały wskazane okoliczności na które dowód został zgłoszony. Wnioski o przesłuchanie świadków P. B., R. G. i Komornika Sądowego R. K. oraz wniosek o przeprowadzenie dowodu z dokumentów znajdujących się w aktach postępowań toczących się z udziałem (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością należało oddalić, albowiem są one nieprzydatne dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy.

Zdaniem Sądu rejestrowego nie zasługuje na uwzględnienie wniosek uczestnika o zawieszenie postępowania do czasu wydania opinii przez biegłego rewidenta powołanego przez sąd rejestrowy w postępowaniu sygn. akt PO.VIII.Ns-Rej.KRS (...), albowiem prawo do złożenia wniosku o wyznaczenie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych w celu zbadania rachunkowości i działalności spółki (art. 223 ksh) jest odrębnym od prawa bezpośredniej kontroli przez wspólnika przewidzianym w art. 212 ksh.

Podobnie brak jest zdaniem Sądu podstaw do zawieszenia postępowania do czasu zakończenia procesu o wyłączenie ze spółki wspólnika - wnioskodawcy w przedmiotowej sprawie.

Podstawą odmówienia wspólnikowi wyjaśnień oraz wglądu do dokumentów spółki, na co zwrócił uwagę Sąd Rejonowy, może być jedynie uzasadniona obawa, że wspólnik wykorzysta uzyskane informacje w celach sprzecznych

z interesem spółki i przez to wyrządzi spółce znaczną szkodę. Jak podkreśla się w doktrynie, pomiędzy tymi przesłankami powinien istnieć związek przyczynowy polegający na tym że ujawnienie informacji wspólnikowi o spółce może być przyczyną szkody, jaką poniesie spółka. "Uzasadniona obawa" to tylko taka obawa, którą można racjonalnie uzasadnić. Do typowych przypadków podpadających pod zakres pojęciowy "uzasadnionej obawy", w rozumieniu art. 212 § 2 ksh, należy zaliczyć przypadek, gdy wspólnik jest konkurentem spółki albo w sposób bezpośredni lub pośredni jest powiązany z konkurencją spółki (jest wspólnikiem lub członkiem organów spółki konkurencyjnej albo jego osoby bliskie uczestniczą w takiej spółce). Ponadto, dowodem mogą być istniejące już przypadki braku lojalności wspólnika względem spółki, a także życiowa lekkomyślność bądź łatwowierność wspólnika (A Szumański w : Sołtysiński, Szajkowski, Szumański, Szwaja, Komentarz KSH, t. II, Wyd. C. H. Beck, Warszawa 2005).

W przedmiotowej sprawie zarząd spółki w żaden sposób nie wykazał, że informacje jakich domaga się wspólnik mogą zostać przez niego wykorzystane w celach sprzecznych z interesem spółki i przez to spółce wyrządzona zostanie znaczna szkoda.

W ocenie Sądu wytoczenie przez wspólnika powództw przeciwko spółce nie może być uznane za przejaw nielojalności wspólnika. Podobnie nie może być uznane na przejaw nielojalności złożenie wniosku wspólnika jako wierzyciela o wszczęcie egzekucji przeciwko spółce. Zarzut prowadzenia działalności konkurencyjnej jako podstawowy powód odmówienia wspólnikowi dostępu do ksiąg i dokumentów spółki został podniesiony przez uczestnika postępowania bez jakichkolwiek twierdzeń, że wspólnik wykorzysta uzyskane w toku kontroli informacje w celach sprzecznych z interesem spółki i przez to wyrządzi spółce znaczną szkodę. Znamienne jest przy tym, że uczestnik postępowania umożliwił kontrolę spółki przez innego wspólnika - (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i udostępnił temu wspólnikowi księgi i dokumenty spółki. W piśmie z dnia 08 września 2010 roku złożonym w innym postępowaniu przed sądem rejonowym zarząd (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością informował, że nieprzerwanie od 15 kwietnia 2009 roku do 31 sierpnia 2010 roku prowadzona była kontrola w trybie art. 212 ksh przez jednego ze (...) spółki (...), tj. przez spółkę (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (k. 2515-2519).

Nieuzasadnione jest twierdzenie uczestnika postępowania, że wnioskodawca nie określił zakresu dokumentacji, jaka ma być udzielona do wglądu. W piśmie z dnia 19 lutego 2013 roku (złożonym na żądanie (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością) wnioskodawca uściślił pismo z dnia 04 lutego 2013 roku jednoznacznie wskazując, że oczekuje udostępnienia mu wszystkich dokumentów będących podstawą do sporządzenia sprawozdań finansowych za rok 2011 i 2012.

Stąd też mając na względzie, że zarząd spółki nie wskazał żadnych okoliczności faktycznych, które wskazywałyby że istnieje uzasadniona obawa, że wspólnik wykorzysta uzyskane w toku kontroli informacje w celach sprzecznych z interesem spółki i przez to wyrządzi spółce znaczną szkodę Sąd wniosek uwzględnił. O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 694§ 1 kpc w zw. z art. 520 § 2 kpc uznając, iż interes wnioskodawczyni i uczestnika postępowania były sprzeczne.

Apelację od powyższego wywiódł uczestnik zaskarżając orzeczenie w całości oraz wnioskował o zmianę zaskarżonego postanowienia i oddalenie wniosku w całości, względnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Orzeczeniu zarzucił naruszenia art. 212 ksh poprzez uwzględnienie żądania wniosku który w toku postępowania przed Sądem I instancji został zaspokojony stąd też po stronie wnioskodawcy nie istnieje interes prawny w uzyskaniu orzeczenia sądowego. Jednocześnie skarżący wniósł o przeprowadzenie dowodów z załączonych dokumentów w postaci pisma uczestnika z dnia 11 września 2013r i pisma wnioskodawcy z dnia 3 października 2013r oraz korespondencji e-mail jak również przesłuchania stron na okoliczność udostępnienia wnioskodawcy dokumentacji za rok 2011 oraz woli uczestnika udostępnienia dokumentów za rok 2012.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawca wniósł o jej oddalenie jako bezzasadnej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja uczestnika na uwzględnienie nie zasługuje.

Sąd Rejonowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, które poparł rzetelną analizą zebranych dowodów, a ocena ta odpowiada zasadom logiki i obejmuje wszystkie istotne dla wyrokowania okoliczności sprawy. Sąd I instancji dokładnie określił dowody, na których się oparł, wyjaśnił podstawę prawną wyroku i przytoczył szczegółowo argumentację jurydyczną, która przywiodła go do wydania rozstrzygnięcia. Zaskarżone orzeczenie jest słuszne i odpowiada prawu, również jego uzasadnienie spełnia wymagania określone w przepisie art. 328 § 2 k.p.c. i pozwala na kontrolę instancyjną zaskarżonego postanowienia. Tym samym tutejszy Sąd ustalenia te oraz ocenę prawną podziela i przyjmuje za własne, czyniąc je integralną częścią swojego stanowiska i uznając za zbędne ponowne szczegółowe przytaczanie tych samych argumentów. W ocenie Sądu odwoławczego, uczestnik nie przedstawił też w apelacji jakichkolwiek jurydycznych argumentów pozwalających na zmianę zaskarżonego orzeczenia w postulowanym przez niego kierunku.

Przede wszystkim nie mogła przynieść pożądanego rezultatu próba inicjatywy dowodowej podjętej przez skarżącego w ramach wywiedzionej apelacji. Zgłoszone przez uczestnika nowe twierdzenia faktyczne musiały zostać pominięte, a powołane na ich poparcie wnioski dowodowe podlegały oddaleniu i to na podstawie art. 381 kpc. Jak stanowi powołany przepis sąd drugiej instancji może pominąć nowe fakty i dowody, jeżeli strona mogła je powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, chyba że potrzeba powołania się na nie wynikła później. Uregulowanie zawarte w tym przepisie jest wyrazem dążenia do koncentracji materiału dowodowego przed sądem pierwszej instancji. Potrzeba powołania nowych faktów i dowodów powinna być następstwem zmienionych okoliczności sprawy, które są niezależne od zapadłego rozstrzygnięcia pochodzącego od sądu pierwszej instancji albo otwarcia się możliwości dowodzenia okoliczności faktycznych wcześniej niemożliwych do wykazania z przyczyn obiektywnych. W ocenie tutejszego Sądu biorąc pod uwagę datę sporządzenia korespondencji toczącej się pomiędzy przedstawicielami wnioskodawcy oraz uczestnika nie istniały żadne przeszkody obiektywne uniemożliwiające już w postępowaniu przed Sądem Rejonowym zgłoszenia przedmiotowych dowodów które mogły zostać przedłożone jeszcze przed wydaniem zaskarżonego orzeczenia. W rozpoznawanej sprawie nie zachodziły okoliczności braku możliwości powołania wskazanych w apelacji dowodów jak i powołania wynikających z nich twierdzeń już przed Sądem Rejonowy, ani też potrzeba powołania się na nowe fakty i dowody nie wynikła później. Zgodnie zatem ze stanowiskiem judykatury strona, która dopuszcza się zaniedbania w zakresie przysługującej jej inicjatywy dowodowej w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, musi się liczyć z tym, że sąd drugiej instancji jej wniosku dowodowego nie uwzględni (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2002 r., IV KKN 980/00, LEX nr 53922).

Skutkiem pominięcia przez Sąd Odwoławczy spóźnionych twierdzeń i dowodów jest to, iż nie są one brane pod uwagę w ramach rozpoznawania apelacji a Sąd II instancji orzeka w oparciu o materiał dowodowy zgromadzony przez Sądem Rejonowym.

Przechodząc zatem do oceny zarzutów apelacji należy stwierdzić, iż wobec pominięcia nowych twierdzeń i dowodów pozostają one bezprzedmiotowe z punktu widzenia tego co stanowiło istotę niniejszego sporu pomiędzy wnioskodawcą, a uczestnikiem. Skarżący bowiem uzasadniając swą apelację poza powołaniem się jedynie na zaistnienie „nowych” okoliczności, które z przyczyn wyżej opisanych nie mogły stać się przedmiotem merytorycznej weryfikacji na gruncie postępowania apelacyjnego, nie powołał jakiejkolwiek argumentacji, która niweczyłaby trafność zaskarżonego rozstrzygnięcia. Uczestnik chcąc zwalczyć zapadłe orzeczenie winien wykazać, iż wbrew twierdzeniom Sądu Rejonowego pomieszczonym w pisemnych jego motywach istnieje uzasadniona, realna obawa że umożliwienie wnioskodawcy realizacji prawa indywidualnej kontroli, jakie co wypada podkreślić do zasady przysługuje każdemu współnikowi, doprowadzi do wykorzystania przez wnioskodawcę uzyskanej w ten sposób wiedzy do celów sprzecznych z interesami spółki będącej uczestnikiem i wyrządzenia jej znacznej szkody. Apelujący tymczasem nie przeprowadził na tą okoliczność nie tylko żadnych twierdzeń, ale co istotne w żaden sposób zapatrywania Sądu I instancji nie kwestionował, co w sposób oczywisty wyłącza możliwość uznania wniesionej apelacji za zasadną w jakiegokolwiek części.

Ubocznie już tylko odnosząc się do twierdzeń apelacji stwierdzić należy, iż sam fakt dobrowolnego zaoferowania wnioskodawcy wglądu do części dokumentacji spółki nie oznacza aby roszczenie wnioskodawcy zostało zaspokojone, a tym samym nie eliminuje zasadności dalszego utrzymania wydanego orzeczenia w postulowanym przez wnioskodawcę kierunku. Stanowisko to jest tym bardziej uprawnione wobec treści odpowiedzi na apelację złożonej przez wnioskodawcę w której wskazał on że propozycja uczestnika ograniczyła się wyłącznie do części dokumentacji spółki i nie objęła swym zakresem wyjaśnień, których domagał się wspólnik, a do czego również na gruncie art. 212 ksh był uprawniony. Zwrócić też trzeba uwagę na wzmiankowaną również okoliczność braku wykonania przez uczestnika prawomocnego uprzednio już wydanego orzeczenia w przedmiocie udostępnienia do wglądu innej dokumentacji dotyczącej działalności uczestnika, co tym bardziej jak trafnie konstatuje wnioskodawca czyni wątpliwym dobrowolne umożliwienie mu skorzystania z prawa do kontroli ksiąg i dokumentów spółki, które stara się realizować w niniejszym postępowaniu. W świetle dotychczasowego postępowania skarżącego jego działania zdają się jawić wyłącznie jako pozorowane nakierowane jedynie na uniknięcie rozstrzygnięcia sprawy przez sąd, co przy uwzględnieniu stanowiska przez wspólnika spółki będącej uczestnikiem podtrzymującego konsekwentnie swój wniosek przemawia przeciwko trafności tezy apelacji, odnośnie zaspokojenia wyartykułowanego w nim żądania w trakcie toczącego się postępowania.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy oddalił apelację jako nieuzasadnioną na podstawie art. 385 w zw. z art. 13 § 2 kpc i art. 7 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym. O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 98 kpc.

SSO Wanda Migdał SSO Ryszard Trzebnny del SSR Przemysław Nowacki